

פרשיות נצבים - וינצו התשפ"ג

הרב ארי דוד קאהן

ari.kahn@biu.ac.il

1. דברים פרק כט פסוק יב - כח (פרשת נצבים)

(יב) למען הקים אתה היום לו לעם והוא יהיה לך לאלהים כאשר דברתי וכאשר נשבע לאבותי לאברהם ליצחק וליעקב: (יג) ולא אתכם לבדכם אנכי פרת את הבטחה הזאת ואת האלה הזאת: (יד) כי את אשר ישנו פה עמנו עמד היום לפני ה' אלהינו ואת אשר איננו פה עמנו היום: (טו) פריאתם ידעתם את אשר ישבנו בארץ מצרים ואת אשר עברנו בקרב הגוים אשר עברתם: (טז) ותראו את שקוציהם ואת גלליהם עץ ואבן בסף ונהב אשר עמם: (יז) פניש בכם איש או-אשה או משפחה או-שבת אשר לבבו פנה היום מעם ה' אלהינו ללכת לעבד את-אלהי הגוים ההם פניש בכם שרש פרה ראש ולענה: (יח) והנה בשמעו את-דברי האלה הזאת והתבררו בלבבו לאמר שקום יהיה לי כי בשררות לבי אלה למען ספות הרנה את-הצמאה: (יט) לא-יאבה ה' סלק לך כי אז יעשו אפי-ה' וקנאתו באיש שהוא ורכצה בו כל-האלה הפתובה בספר הגה ומחה ה' את-שמו מתחת השמים: (כ) והבדילו ה' לרעה מפל שבטי ישראל ככל אלות הבטחה הפתובה בספר התורה הגה: (כא) ואמר הדור האחרון בניכם אשר יקומו מאחריכם והנבדו אשר יבא מארץ רחוקה וראו את-מכות הארץ שהוא ואת-תחלואיה אשר-חלה ה' בה: (כב) גפרית ומלח שרפה כל-ארצה לא תזרע ולא תצמח ולא יעלה בה כל-עשב פמהפכת סדם ועמרה אדמה וצבולם אשר הפה ה' באפו ובחמתו: (כג) ואמרו פל-הגוים על-מה עשה ה' פכה לארץ הזאת מה תרי האף הגדול הגה: (כד) ואמרו על אשר עזבו את-ברית ה' אלהי אבותם אשר פרת עמם בהוציאו אתם מארץ מצרים: (כה) וילכו ויעבדו אלהים אחרים וישמתו להם אלהים אשר לא ידעום ולא חלק להם: (כו) גיסר-אף ה' בארץ שהוא להביא עליה את-פל-הקללה הפתובה בספר הגה: (כז) ויתשם ה' מעל אדמתם באף ובחמה ויבקצף גדול וישלכם אל-ארץ אחרת פיום הגה: (כח) הנספרת לה' אלהינו והנגלות לנו וליבנינו עד-עולם לעשות את-פל-דברי התורה הזאת: ס

2. בראשית פרק לא פסוק מד - נד (פרשת ויצא)

(מד) ועתה לכה נכרתה ברית אגני ואתה והנה לעד ביני ובינך: (מה) ויקח יעקב אבן וירימה מצבה: (מו) ויאמר יעקב לאחיו לקטו אבנים ויקחו אבנים ויעשו גל וינצלו שם על-הגל: (מז) ויקרא-לו לכן יגר שדהותא ויעקב קרא לו גלעד: (מח) ויאמר לכן הגל הגה עד ביני ובינך היום על-כן קרא-שמו גלעד: (מט) והמצפה אשר אמר יצף ה' ביני ובינך פי נסתר איש מרעהו: (נ) אם-תענה את-בנתי ואם-תקח נשים על-בנתי אין איש עמנו ראה אלהים עד ביני ובינך: (נא) ויאמר לכן ליעקב הגה והנה המצבה אשר יריתי ביני ובינך: (נב) עד הגל הגה ועדה המצבה אם-אני לא-אעבר אליה את-הגל הגה ואם-אתה לא-תעבר אלי את-הגל הגה ואת-המצבה הזאת לרעה: (נג) אלהי אברהם ואלהי נחור ישפטו בינינו אלהי אביהם וישבע יעקב בפסד אביו יצחק: (נד) ויזבח יעקב זבח בחר ויקרא לאחיו לאכל-לחם וינצלו לחם ויבניו בחר:

3. בראשית פרק לה פסוק א - ז (פרשת וישלח)

(א) ויאמר אלהים אל-יעקב קום עלה בית-אל ושב-שם ועשה-שם מזבח לאל הנראה אליה בכרחך מפני עשו אחיך: (ב) ויאמר יעקב אל-ביתו ואל כל-אשר עמו הסרו את-אלהי הנכר אשר בתככם והטתרו והחליפו שמלתיכם: (ג) ונקומה ונעלה בית-אל ונעשה-שם מזבח לאל הענה אתי פיום צרתי ויהי עמלי בדרך אשר הלכתי: (ד) ויתנו אל-יעקב את פל-אלהי הנכר אשר בידם ואת-הנזמים אשר באזניהם וישמן אתם יעקב תחת האלה אשר עם-שכם: (ה) ויסעו ויהיו תחת אלהים על-הערים אשר סביבותיהם

ולא רדפו אחרי בגי יעקב: (ו) ויבא יעקב לונה אשר בארץ כנען הוא בית-אל הוא וכל-העם אשר-עמו: (ז) ויבן שם מזבח ויקרא למקום אל בית-אל כי שם נגלו אליו האלהים בבקרו מפני אחיו:

4. דברים פרק ל פסוק א - כ (פרשת נצבים)

(א) והיה כייבאו עליה פל-הדברים האלה הברכה והקללה אשר נתתי לפניך ונשבת אל- לבך בכל- הגוים אשר הדיחך ה' אלהיך שמה: (ב) ושבת עדה' אלהיך ושמעת בקלו ככל אשר-אנכי מצוה היום אתה ובניך בכל-לבבך ובכל-נפשך: (ג) ושב ה' אלהיך את-שבותך ורחמך ושב וקבצך מכל-העמים אשר הפיכת ה' אלהיך שמה: (ד) אם-יהנה גדותך בקצה השמים משם יקבצך ה' אלהיך ומשם יקחה: (ה) והביאך ה' אלהיך אל-הארץ אשר-ירשו אבותיך וירשתה והיטבת והרבה מאבתך: (ו) ומל ה' אלהיך את-לבבך ואת-לבב זרעך לאהבה את-ה' אלהיך בכל-לבבך ובכל-נפשך למען חיה: (ז) ונתן ה' אלהיך את פל-האלות האלה על-איביך ועל-שנאיך אשר רדפוה: (ח) ואתה תשוב ושמעת בקול ה' ועשית את-פל-מצותיו אשר אנכי מצוה היום: (ט) והותירך ה' אלהיך בכלו מעשה ידך בפרי בטנך ובפרי בהמתך ובפרי אדמתך לטובה כיון ישוב ה' לשוש עליך לטוב כאשר-שש על-אבתך: (י) כי תשמע בקול ה' אלהיך לשמר מצותיו וחקתיו הכתובה בספר התורה הנה כי תשוב אל-ה' אלהיך בכל-לבבך ובכל-נפשך: (יא) כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוה היום לא-נפלאה הוא ממך ולא רחקה הוא: (יב) לא בשמים הוא לאמר מי יעלה לנו השמימה ויקחה לנו וישמענו אתה ונעשה: (יג) ולא מעבר לים הוא לאמר מי יעבר- לנו אל-עבר הים ויקחה לנו וישמענו אתה ונעשה: (יד) כייקרוב אליך הדבר מאד פניה ובלבבך לעשותו: (טו) ראה נתתי לפניך היום את-החיים ואת-הטוב ואת-המוות ואת-הרע: (טז) אשר אנכי מצוה היום לאהבה את-ה' אלהיך ללכת בדרךיו ולשמר מצותיו וחקתיו ומשפטיו ותיית ורביית וברכה ה' אלהיך בארץ אשר-אתה בא-שמה לרשתה: (יז) ואם-יפנה לבבך ולא תשמע ונדחת והשתחית לאלהים אחרים ועבדתם: (יח) הגדתי לכם היום כי אבד תאבדון לא-תאריכו ימים על-האדמה אשר אתה עבר את-הירדן לבוא שמה לרשתה: (יט) העדתי בכם היום את-השמים ואת-הארץ החיים והמוות נתתי לפניך הברכה והקללה ובחרת בחיים למען תחיה אתה וזרעך: (כ) לאהבה את-ה' אלהיך לשמע בקלו ולדבקה-בו כי הוא חיה וארו ימיה לשבת על- האדמה אשר נשבע ה' לאבתך לאברהם ליצחק וליעקב לתת להם: פ

5. דברים פרק יא (פרשת ראה)

(כו) ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה: (כז) את-הברכה אשר תשמעו אל-מצות ה' אלהיכם אשר אנכי מצוה אתכם היום: (כח) והקללה אם-לא תשמעו אל-מצות ה' אלהיכם וסרתם מן-הדרך אשר אנכי מצוה אתכם היום ללכת אחרי אלהים אחרים אשר לא-ידעתם: (כט) והנה כי יביאך ה' אלהיך אל-הארץ אשר-אתה בא-שמה לרשתה ונתתה את-הברכה על-הר גרזים ואת-הקללה על-הר עיבל: (ל) הלא-המה בעבר הירדן אחר-דרך מבוא השמש בארץ הכנעני הישב בערבה מול הגלגל אצל אלוגי מרה:

6. בראשית פרק א (פרשת בראשית)

(כב) ויברך אתם אלהים לאמר פרו ורבו ומלאו את-המילם בימים והעוף ירב בארץ: (כג) ויהי-ערב ויהי- בקר יום חמישי: ... (כו) ויאמר אלהים געשה אדם בצלמנו כדמותנו וירדו בדגת הים ובעוף השמים ובבהמה ובכל-הארץ ובכל-הרמש הרמש על-הארץ: (כז) ויברא אלהים את-האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אתו זכר ונקבה ברא אתם: (כח) ויברך אתם אלהים ויאמר להם אלהים פרו ורבו ומלאו את-הארץ וכבשה ורדו בדגת הים ובעוף השמים ובכל-תני הרמש על-הארץ:

7. בראשית פרק ב (פרשת בראשית)

(ג) ויברך אלהים את-יום השביעי ויקדש אותו כי בו שבת מכל-מלאכתו אשר-ברא אלהים לעשות: ... (ט) ויצלח ה' אלהים מן-האדמה פלעץ נחמד למראה וטוב למאכל ועץ החיים בתוך הגן ועץ הדעת טוב ורע: ... (טו) ויקח ה' אלהים את-האדם וינחהו בגן-עדן לעבדה ולשמרה: (טז) ויצו ה' אלהים על-

הָאָדָם לֵאמֹר מִכֹּל עֵץ-הַגֵּן אֲכַל תֹּאכַל: (יז) וּמֵעֵץ הַדְּעִיַת טוֹב וְרַע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ כִּי בַיּוֹם אֲכַלְתָּ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת: (יח) וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹהִים לֹא-טוֹב הֵנּוּ הָאָדָם לְבַדּוֹ אֶעֱשֶׂה-לָּו עֹזֵר כְּנֶגְדּוֹ:

8. בראשית פרק ג (פרשת בראשית)

(א) וַהֲנַחֵשׁ הַנְּחָשׁ עָרוֹם מִכֹּל תַּיִת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר עָשָׂה ה' אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר אֶל-הָאִשָּׁה אַף כִּי-אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִכֹּל עֵץ הַגֵּן: (ב) וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֶל-הַנָּחַשׁ מִפְּרֵי עֵץ-הַגֵּן נֹאכַל: (ג) וּמִפְּרֵי הָעֵץ אֲשֶׁר בְּתוֹךְ-הַגֵּן אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִמֶּנּוּ וְלֹא תִגְעוּ בּוֹ פֶּן-תָּמוּתוּ: (ד) וַיֹּאמֶר הַנָּחַשׁ אֶל-הָאִשָּׁה לֹא-מוֹת תָּמוּתוּ: (ה) כִּי יִדַע אֱלֹהִים כִּי בַיּוֹם אֲכַלְתֶּם מִמֶּנּוּ וְנִפְקַחוּ עֵינֵיכֶם וְהִייתֶם כְּאֱלֹהִים יֹדְעֵי טוֹב וְרַע: (ו) וַתֵּרָא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ לְמֹאכַל וְכִי תֹאנְהָ-הִיא וְעֵינֶיהָ וְנִחְמָד הָעֵץ לְהַשְׁפִּיל וַתִּקַּח מִפְּרִיו וַתֹּאכַל וַתִּתֵּן גַּם-לְאִישָׁהּ עִמָּהּ וַיֹּאכְלוּ: (ז) וַתִּפְקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם וַיִּדְעוּ כִּי עִרְמָם הֵם וַיִּתְפָּרוּ עֲלֶיהָ תֹאנְהָ וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם חֲגָרֹת: (ח) וַיִּשְׁמְעוּ אֶת-קוֹל ה' אֱלֹהִים מִתְהַלֵּךְ בַּגֵּן לְרוּחַ הַיּוֹם וַיִּתְתַּפְּא הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ מִפְּנֵי ה' אֱלֹהִים בְּתוֹךְ עֵץ הַגֵּן: (ט) וַיִּקְרָא ה' אֱלֹהִים אֶל-הָאָדָם וַיֹּאמֶר לוֹ אַיֶּכָּה: (י) וַיֹּאמֶר אֶת-קוֹלְךָ שָׁמַעְתִּי בַגֵּן וַאֲנִי-כָּא כִּי-עִירַם אֲנִי וְאֶחְבֵּא: (יא) וַיֹּאמֶר מִי הִגִּיד לָךְ כִּי עִירַם אֶתָּה הַמִּוֶּהֱעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לֵבְלֹתִי אֲכַל-מִמֶּנּוּ אֲכַלְתִּי: (יב) וַיֹּאמֶר הָאָדָם הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּה עִמָּדִי הִיא נָתְנָה-לִּי מִן-הָעֵץ וָאֲכַל: (יג) וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹהִים לְאִשָּׁה מַה-זֹּאת עָשִׂית וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה הַנָּחַשׁ הַשִּׂיאֲנִי וָאֲכַל: (יד) וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹהִים אֶל-הַנָּחַשׁ כִּי עָשִׂית זֹאת אֲרוּר אַתָּה מִכָּל-הַבְּהֵמָה וּמִכֹּל תַּיִת הַשָּׂדֶה עַל-גִּחְזֹנְךָ תֵּלֵךְ וְעָפָר תֹּאכַל כָּל-יְמֵי חַיֶּיךָ: (טו) וְאִיבָהּ אִשִּׁית בֵּינְךָ וּבֵין הָאִשָּׁה וּבֵין זָרְעֶךָ וּבֵין זָרְעֶהּ הִיא וְרַעַהּ הִיא וְשׂוֹפֶךָ רֹאשׁ וְאַתָּה תִּשׁוּפְנָהּ עָקֵב: ס (טז) אֶל-הָאִשָּׁה אָמַר הַרְבֵּה אֲרַבְּהָ עֲצָבוֹנָהּ וְהָרְגָהּ בְּעָצֵב תִּלְדִּי בָנִים וְאֶל-אִישָׁהּ תִּשׁוּקְתָהּ וְהִיא יִמְשַׁלְּבֶךָ: ס (יז) וּלְאָדָם אָמַר כִּי-שָׁמַעְתָּ לְקוֹל אִשְׁתְּךָ וַתֹּאכַל מִן-הָעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לֵאמֹר לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ אֲרוּרָה הָאָדָמָה בְּעִבּוּרָהּ בְּעֲצָבוֹן תֹּאכְלֶנָּה כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ: (יח) וְקוֹץ וְדַרְדַּר תִּצְמַחְךָ לָךְ וְאֲכַלְתָּ אֶת-עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה: (יט) בְּזַעַת אֶפְיֶךָ תֹּאכַל לֶחֶם עַד שׁוֹבָה אֶל-הָאָדָמָה כִּי מִמֶּנָּה לָקַחְתָּ כִּי-עָפָר אַתָּה וְאֶל-עָפָר תָּשׁוּב: (כ) וַיִּקְרָא הָאָדָם שֵׁם אִשְׁתּוֹ סָהָה כִּי הִיא הִקְיָתָה אִם כֹּל־חַי: (כא) וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ פְתָנוֹת עוֹר וַיִּלְבָּשֵׂם: פ רביעי (כב) וַיֹּאמְרוּ ה' אֱלֹהִים הֵן הָאָדָם הִיָּה כְּאָדָם מִמֶּנּוּ לְדַעַת טוֹב וְרַע וַעֲתָהוּ פֶן-יִשְׁלַח יָדוֹ וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וַתֵּי לְעֵלָם: (כג) וַיִּשְׁלַחְהוּ ה' אֱלֹהִים מַגּוּרְעָדָן לְעַבְדֹת אֶת-הָאָדָמָה אֲשֶׁר לָקַח מִשָּׁם: (כד) וַיִּגְרַשׁ אֶת-הָאָדָם וַיִּשְׁפֹּךְ מִקְדָּם לְגוֹרְעָדָן אֶת-הַכְּרִבִּים וְאֵת לֶהֱט הַחֶרֶב הַמְתַּהַפֶּכֶת לְשֹׁמֵר אֶת-דַּרְךָ עֵץ הַחַיִּים: ס

9. רמב"ם הלכות תשובה פרק ה הלכה א - ג

הלכה א - רשות לכל אדם נתונה. אם רצה להטות עצמו לדרך טובה ולהיות צדיק הרשות בידו. ואם רצה להטות עצמו לדרך רעה ולהיות רשע הרשות בידו. הוא שפתיב בתורה (בראשית ג כב) "הן האדם הנה כאחד ממנו לדעת טוב ורע". כלומר הן מין זה של אדם הנה יחיד בעולם ואין מין שני דומה לו בזה הענין שיהא הוא מעצמו בדעתו ובמחשבתו יודע הטוב והרע ועושה כל מה שהיה חפץ ואין מי שייעכב בידו מלעשות הטוב או הרע. וכיון שכן הוא פן ישלח ידו:

הלכה ב - אל יעבר במחשבתו דבר זה שאומרים טפשי אמות העולם ורב גלמי בני ישראל שהקדוש ברוך הוא גוזר על האדם מתחלת ברייתו להיות צדיק או רשע. אין הדבר כן אלא כל אדם ראוי לו להיות צדיק כמשה רבנו או רשע כנרבעם או חכם או סכל או רחמן או אכזרי או פילי או שוע וכן שאר כל הדעות. ואין לו מי שיכפהו ולא גוזר עליו ולא מי שמושכו לאחד משני הדרכים אלא הוא מעצמו ומדעתו נוטה לאי זו דרך שירצה. הוא שירמיהו אמר (איכה ג לח) "מפי עליון לא תצא הרעות והטוב". כלומר אין הבורא גוזר על האדם להיות טוב ולא להיות רע. וכיון שכן הוא נמצא זה החוטא הוא הפסיד את עצמו. ולפיכך ראוי לו לבכות ולקונן על חטאיו ועל מה שעשה לנפשו וגמלה רעה. הוא שפתיב אחריו (איכה ג לט) "מה יתאוונן אדם חיי" וגו'. וחסר ואמר הואיל ורשותנו בידנו ומדעתנו עשינו כל הרעות ראוי לנו לחזור בתשובה ולעזוב רשענו שהרשות עתה בידנו. הוא שפתיב אחריו (איכה ג מ) "נחפשה דרכינו ונחקרה ונשובה" וגו'.

הלכה ג - וְדָבַר זֶה עֵקֶר גְּדוּל הוּא וְהוּא עֲמוּד הַתּוֹרָה וְהַמְצָנָה שֶׁנֶּאֱמַר (דברים ל ט) "רְאֵה נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם אֵת הַחַיִּים". וְכַתִּיב (דברים יא כ) "רְאֵה אֲנֹכִי נָתַן לְפָנֶיכֶם הַיּוֹם". כְּלוּמַר שֶׁהָרִשׁוּת בְּיַדְכֶם. וְכָל שֶׁיִּחְפֹּץ הָאָדָם לַעֲשׂוֹת מִמַּעֲשֵׂה בְּנֵי הָאָדָם עוֹשֶׂה בֵּין טוֹבִים בֵּין רָעִים. וּמִפְּנֵי זֶה הֶעֱנִין נֶאֱמַר (דברים ה כ) "מִי יִתֵּן וְהָיָה לְבַבְכֶם זֶה לָהֶם". כְּלוּמַר שֶׁאֵין הַבּוֹרָא כּוֹפֶה בְּנֵי הָאָדָם וְלֹא גּוֹזֵר עֲלֵיהֶן לַעֲשׂוֹת טוֹבָה אוֹ רָעָה אֲלָא הַכֹּל מְסוּר לָהֶם:

10. הגרי"ד Chumash Mesoret Harav Devarim Parashat Re'eh page 100-101

Behold, I set before you today a blessing and a curse. Rashi explains the blessing and curse in this verse as referring to the ceremony, mentioned in verse 29, that the Israelites would perform at the Gerizim and Ebal mountains upon entering the Land of Israel. According to Rashi's interpretation, the Torah does not introduce the fundamental principle of free will (*bechirah chofshis*) in this section; verses 26-28 are simply an introduction to verse 29. The principle of free will is discussed much later in *Parashas Nitzavim* (30:15): *Behold, I have set before you today life and good, and death and evil.*

Nachmanides, on the other hand, maintains that the principle of free will is in fact outlined in these verses, and explains these verses as follows: I have set before you two alternatives, blessing and curse, and you will symbolically enact these two alternatives by staging the ceremony on Mount Gerizim and Mount Ebal.

But if the fundamental principle of free will is discussed here, as Nachmanides maintains, why was it necessary to repeat it in *Parashas Nitzavim*? Forgiveness of sin depends on the principle of free will. However, one who has sinned and repented requires a far greater power of free will to keep to his resolution than one who has never sinned in the first place. The *bechirah* mentioned in this *parashah* refers to the exercise of free will before a person sins. Choosing not to sin is not as difficult as having once enjoyed the fruits of sin and then repenting. This is the meaning of the Talmudic statement: *the level a repentant sinner reaches cannot be reached even by the perfectly righteous* (*Berachos 34b*). This is the higher level of *bechirah* referred to in *Parashas Nitzavim*.

It is interesting to note that this *parashah* is always read on the Shabbos preceding Rosh Chodesh Elul or on Rosh Chodesh Elul itself, evoking the coming Days of Judgment. (*Yarchei Kallah, 1977*)

11. שמות פרק לד פסוק א - ה (פרשת כי תשא)

(א) וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹהֵי מֹשֶׁה פֶּסַל־לִּי שְׁנַיִל־לַחַת אֲבָנִים כְּרֵאשֹׁנִים וְכַתְּבֵנִי עַל־הַלַּחַת אֶת־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר הִנֵּנוּ עַל־הַלַּחַת הַרְאשֹׁנִים אֲשֶׁר שִׁבַּרְתָּ: (ב) וְהָיָה נִכּוֹן לְפָקֵד וְעֲלִיתָ בַּבֶּקֶר אֶל־הָר סיני וּנְצַבְתָּ לִּי שָׁם עַל־רֹאשׁ הָהָר: (ג) וְאִישׁ לֹא־יַעֲלֶה עִמָּךְ וְגַם־אִישׁ אֶל־יָרֵא בְּכַל־הָהָר גַּם־הַצֹּאן וְהַבֶּקֶר אֶל־יָרְעוּ אֶל־מֹול הָהָר הַהוּא: (ד) וַיִּפְסַל שְׁנַיִל־לַחַת אֲבָנִים כְּרֵאשֹׁנִים וַיִּשְׁכֹּם מֹשֶׁה בַּבֶּקֶר וַיַּעַל אֶל־הָר סיני כְּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֹתוֹ וַיִּקַּח בְּיָדוֹ שְׁנַיִל־לַחַת אֲבָנִים: (ה) וַיִּרְדּוּ ה' בְּעֵנָו וַיִּתְיַצֵּב עִמּוֹ שָׁם וַיִּקְרָא בְּשֵׁם ה': (ו) וַיַּעֲבֵר ה' עַל־פְּנֵי וַיִּקְרָא ה' ה' אֵל רַחוּם וְחַנוּן אַרְךָ אַפַּיִם וְרַב־חַסֵּד וְאֱמֶת: (ז) נִצַּר חֶסֶד לְאֵלִפִּים נִשְׂא עֵזוֹ וְנִפְשַׁע וְחַטָּאָה וְנִקְהַל לֹא יִנְקָה פִקְדוֹ עֵזוֹן אֲבוֹת עַל־בְּנֵי וְעַל־בְּנֵי עַל־שְׁלֹשִׁים וְעַל־רַבְעֵים: (ח) וַיִּמְהַר מֹשֶׁה וַיִּקְדַּ אַרְצָה וַיִּשְׁתַּחֲוֶה:

12. תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף יז עמוד ב

"וַיַּעֲבֹר ה' עַל פְּנֵי וַיִּקְרָא". אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אֵלְמָלָא מְקַרָא כְּתוּב, אִי אֶפְשָׁר לְאוּמְרוּ. מְלַמֵּד שְׁנַתְעַטֵּף הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּשֶׁלִּים צָבוּר, וְהָרָאָה לוֹ לְמֹשֶׁה סֵדֵר תְּפִלָּה. אָמַר לוֹ: כָּל זְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל חוֹטְאִין — יַעֲשׂוּ לְפָנָי כְּסֵדֵר הַזֶּה וְאֲנִי מוֹחֵל לָהֶם. "ה' ה'" - אֲנִי הוּא קוֹדֵם שֶׁיִּחְטָא הָאָדָם, וְאֲנִי הוּא לְאַחַר שֶׁיִּחְטָא הָאָדָם וַיַּעֲשֵׂה תְּשׁוּבָה. "אֵל רַחוּם וְחַנוּן". אָמַר רַב יְהוּדָה: בְּרִית כְּרוּתָה לְשֵׁלשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁאֵינָן חוֹזְרוֹת רִיקָם, שֶׁנֶּאֱמַר: "הִנֵּה אֲנֹכִי כּוֹרֵת בְּרִית".